

(Əvvəli 5-ci səhifədə)

Bunun qarşısını almaq üçün bolşeviklər “qoruma” mövqeyinə keçir və proletar yazıçıları sırasından bir çoxlarını xaric edirdi. Bu haqda “Azerbaycan`da” məqaləsinin “Temizlik ameliyesi” yarımbaşlığda yazılır: “Qəzetin xüsusilə qeyd etdiyindən anlaşılır ki, təmizlikdə əsil məqsəd proletar yazıçıları arasına soxulub türkçülük, milliyətçilik, müsavətçilik təbliğatı edən yazıçıları meydana çıxarmaq və cəmiyyətə xaricinə atmaqdır”.

Biz isə belə düşünürük ki, həmin dövərdə ədəbiyyat iki cəbhədə birləşmişdi: 1)Milliyətçi cəbhə; 2)Proletar cəbhə. Bu iki cəbhə daimi bir-biri ilə mübarizə aparır, ən böyük zərbə isə, əlbəttə ki, ədəbiyyatımıza dəyirdi. İllərlə ənənə üzərində formalaşan ədəbiyyatımız inkar edilir. Ədəbiyyat repressiyaya məruz qalırdı.

SSRİ 1930-cu illərin əvvəllərində artıq daha yaxşı anlayırdı ki, həqiqətən də, ədəbiyyatımızda millətçi və xalqçı cəbhə ayrı deyil. Çünki SSRİ siyasətinin iç üzünü görən maarifçi-xalqçı cəbhə artıq millətçi cəbhəyə yönəlirdi. Bu haqda “Bolşevik “ediplerinin” “Hucum”u!...” adlı məqalədə oxuyuruq: “Cığırdaşlar belə passiv “Maarifçi-Xalqçı” mövqeyindən aktiv “Xalqçı-Milliyətçi” cəbhəsinə keçməsi proletar yazıçılar cəbhəsinə də bərhad etmişdir”. Bu vəziyyət isə SSRİ-nin xalqçı-milliyətçi cəbhəyə qarşı olan təzyiqlərinin artmasına, onlarla, yüzlərlə ədəbiyyat xadimlərinin repressiyasına, Sibirə sürgün olunmalarına səbəb oldu. Hətta milliyətçilərlə mübarizə üçün qərarlar qəbul olunurdu. “Azerbaycan milliyətçilərinə qarşı” məqaləsində bu haqda oxuyuruq: “... 20-ci Bakı konqresi Polonski və Ağa Sultanovun məruzələrinə əsasən 17.1.32 tarixli iclasda bir qərar almışlar. Kommunist firqəsini iflasa götürmüş olan sağ, sol, barış tərəfdarı və s. müxaliflərlə mübarizənin lüzumundan bəhs edən bu qərarla Azərbaycan daxilində, gərəksə Azərbaycan xaricində çalışan Azərbaycan milliyətçilərinə qarşı tədbirlər alınması üçün kommunist mərkəzi komitəsinə səlahiyyət verilmişdir”.

Torpaqların repressiyası SSRİ ayrı-ayrı xalqları əsarət altına almaqla yanaşı, həm də ayrı-ayrı xalqların torpaqlarını repressiyaya məruz qoymuşdur. Həm də bu elə bir şəkkildə həyata keçirilmişdir ki, SSRİ-nin bu siyasətinin nəticəsində bu gün də Azərbaycan xalqının ərazi bütövlüyü pozulub. İstiklal qəzetinin ilk nömrəsində “Rusların erməni siyasəti” adlı açıq məktubda Rusların Qafqazda möhkəmlənmək üçün ermənilərdən bir vasitə kimi istifadə edəcəyi, digər tərəfdən SSRİ daxilindəki Daşnak çıxışlarının qarşısının alınacağı, ermənilərin sə, bundan qazancının Azərbaycan və Gürcüstan torpaqları hesabına böyük Ermənistan yaradacağıdır. Hətta bu siyasət həyata keçirilərkən qonşu Türkiyə də nəzərə alınmışdır: “ – Yaxşı, dedim, ya Türkiyənin hüdudunda böyük Ermənistan yaradılması...”

Sözümü kəsti və dedi ki:

-Canım, Suriyədəki ermənilər də gəlirlər. Moskva zənn edir ki, Suriyədəki erməni hərəkətindən xilas olacağı bu işə Türkiyədə məmnun qalacaqdır.”

SSRİ yürütdüyü bu siyasətlə həmdə Qafqazda nifaq toxumu əkdii məktubda belə yazılır: “Moskvanın Qafqazda bir fəsad toxumu əkməkdə olduğunu hərəkəs bilir. Bu fəsad toxumunun verəcəyi acı meyvələrin yayacağı atəş Gürcü və Azəri xalqı qədər əvvəldən “qonşu” ünvanını almış yerli erməniləri də qorxutmaqdadır” . SSRİ-nin torpaqlarımızda və ümumən Qafqazda yandırdığı bu ocaq bu gündə yanmaqda və xalqımızın başına fəlakətlər gətirməkdə davam edir.

Elnurə Əflatun